

# UČITELJSKI TOVARIŠ

Licealna knjižnica  
Ljubljana  
Strossmayerjeva ulica, II. dr. gimn.

## Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša  
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din, za naročnike v inozemstvu 40.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva  
štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 75 para za nadaljnja uvrčenja primeren popust. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovariša  
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.**

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne

### Češke tovarišice v naši sredi.

Za soboto je napovedan pevski zbor Moravskih učiteljic, ki priredi koncert v Ljubljani. Še v dobrem spominu nam je pevski zbor Moravskih učiteljic, ki je bil pred vojno pri nas. Tedaj se je izrazila želja, da bi tudi naša organizacija prišla do take pevske zveze, vendar ni bilo mogoče premagati ovir, ki se stavljajo pri reakciji tega smotra.

Vendar ima danes večina naših okrajnih učit. društev svoje pevske zborove, in ljubljanski ki mu načeluje skladatelj tov. F. Juvanec, je žel tudi že svoje la-vorike ob priliki ustanovnega kongresa Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva v Beogradu, lepe uspehe ima zaznamovati s koncertiranjem v Novem Sadu, Sarajevu in Karlovcu; enako v Sloveniji v Metliki, Ptuj in posebno kulturno misijo je izvršil s koncertno turnejo v Prekmurju. Dasi so ustanovitvi skupnega zbora dani vsi predpogoji, se ideja še ni uresničila.

Učiteljstvo ima največ izmed vseh stanov glasbenega materiala v svoji sredi največ pevskih zborov je v rokah učiteljstva in smelo trdimo, da vrši učiteljstvo veliko kulturno misijo v tem pogledu.

Češko učiteljstvo nam je bilo vedno naš vzor! Hodili smo k njim, da smo dvigali sebe in prihajali so oni k nam, da so nas podpirali v stanovskih in nacionalnih stremljenjih. Eno fronto z njimi smo imeli pod Avstrijo; nacionalni kulturni boj nas je družil, kajti tičali smo vsi pod istim kulturnim jarmom neizprosne germanizirajoče šolske politike in slavofobnega šolskega zakona. Težišče vsega našega boja je bila nacionalna avtonomija in svoboda.

Dosegli smo jo!

In po osvoboditvi so zopet prihiteli naši češki bratje in tovariši v našo sredo. Udeležili so se kongresa ob ustanovitvi UJU. Vzpostavili so se zopet kulturni stanovski stiki in naša glasila so priobčila

rezultate posvetovanj, od kojih točk so nekatere že realizovane, druge pa še čakajo našega dela.

Prosvetna politika naše države se giblje popolnoma v našem duhu: naša država pošlja že od prevrata sem nepretrgano posamezne kategorije učiteljstva v Čehoslovaško, da proučava tamošnje prosvetne naprave in razmere in se strokovno vežba.

Danes prihaja skupina češkega učiteljstva k nam. Nismo še napravili koraka za njimi, da bi ustanovili svoj moški zbor. Že nam prihajajo s svojim novim dovršenim delom, z zborom učiteljic.

Pevski zbor Moravskih učiteljic obstoja 10 let in je v tej dobi svojega delovanja priredil kakih 80 koncertov v raznih krajih Čehoslovaške republike. Stoji pod vodstvom genialnega dirigenta prof. Ferdinanda Vacha, ki je obenem tudi dirigent svetovno znanega pevskega zbora Moravskih Učiteljev, ki si je povsod, kjer je dosedaj nastopil, in to po vseh največjih mestih Evrope, pridobil prvenstvo med pevskeimi zbori. Koncertni spored obsega same izvršne češke skladbe najznamenitejših skladateljev, kakor Smetana, Dvořák, Suk, Novak, Janáček in Foerster. So to ženski a capella zbori, deloma pa tudi ženski zbori s spremljevanjem klavirja.

Češke kolegije prihajajo k nam sicer kot nositeljice glasbene kulture, vendar se moramo pri tej priliki jih spomniti tudi kot stanovskih tovarišic in jih moramo zatorej temprirčneje pozdraviti kot mile nam goste v svoji sredi.

Bodite pozdravljene v naši beli Ljubljani in v naših stanovskih vrstah in naj vam bo bivanje med nami čimprijetnejše!

### Navajanje ljudstva k vohunstvu in denunciranju učiteljstvu.

»Kjer imate nesrečo, da imate takšnega učitelja v šoli, o katerem veste, da je brezverec, pazite nanj! Redno vsak dan izprašujete otroke

Kdo se še v postelji greje?  
Zorica zlata se smeje:  
ni li te, Mirko, nič sram?

pa dejanje samo.

Kakor rečeno bo gojenec to dvodelnost pesnitve iz gori navedenih vzrokov sam občutil, na učitelju je zdaj samo še, da mu ta občutek pomakne v čim živejšo zavest. To je pri otroku zelo lahko doseči. V tem slučaju ga bom mogoče spomnil lepega poletnega jutra, ki ga je sam doživel, ko je zgodaj vstal, šel iz hiše in se ozrl nanjo. Jutro je, vse je še mirno in tiho, sonce za gorjo že vstaja njegov žar že rdeči nebo in sega tudi do hiše, ki jo oblije z rožnato lučjo. Ni to ona bleščeča bela in ostru luč opoldanskega solnca na nebu, temveč nekako mirna ie, mehka. Tudi zrak je drugačen nego opoldne, še ne tako razgret, lahna toplota ga preveva. Vsega tega seveda učitelj ne sme otroku pripovedovati, temveč ga na podlagi njegovega lastnega doživetja pripraviti k temu, da da temu doživetju v besedi izraza.

Slično bom gojenca pripravil tudi do takšnega intenzivnega občutja drugega dela, da bo občutil »zorico« kot dobro živo bitje, ki povprašujoč zre skozi okence v izbo ter »smeje« in z dobrodušno strogostjo povprašuje Mirka če ga ni »nič sram« tako da Mirka kar oblije rdečica in da hitro skoči iz postelje.

doma, kaj učitelj v šoli uči in če otrokom razlaga kaj tacega, kar se ne soglašja z našim prepričanjem, takrat doma otroku dobro razjasnite zmoto in opozorite na to tudi duhovnike. Potem pa napravite vlogo na višji šolski svet kot je sledeči vzorec:

Slavni višji šolski svet v Ljubljani. Podpisani stariši šoloobveznih otrok krajnega šolskega okoliša... uljudno prosimo, slavni višji šolski svet v Ljubljani, naj nastavi na tukajšnjo šolo učitelja, ki je katoliškega mišljenja, govorjenja in življenja. Krščanski stariši zahtevamo krščanske učitelje!

Podpisi: A. B., pošilja 3 otroke v šolo, M. P., pošilja 2 otroke v šolo, itd.

Opozoriti je treba, da je najbolje, da se ne navede v prošnji nobena napaka učiteljeva, ker se učitelji z raznimi tožbami skušajo oprati, pač pa oskrbite veliko podpisov, posebej no takih starišev, ki pošiljajo po več otrok v šolo.

»Domoljub«, štev. 42., z dne 25. oktobra 1922.

Predstoječi slučaj ni tako nedolžen, kakor je to videti na prvi pogled. Zadnji »Domoljub« prinaša članek »Pismo starišem«, dopis baje »kmečkega« očeta, v katerem se nahajajo tudi gori navedene besede.

Prepričani smo, da se bo marsikateri fanatični oče spozabil in bo sledil demagoštvu. Posledica tega bodo tožbe in obsodba staršev pred sodiščem, kakor se je to zgodilo v Nazarijih pri Mozirju, ko je neka žena, nahujskana po shodu katoliškega duhovnika in narodnega poslanca dr. Hohnjeca zoper šolo in učiteljstvo, se spozabila proti učitelju in je bila nato sodnijsko obsojena in kaznovana.

Značilno pri gorenjem hujskanju je sledeče: 1. Stariši naj zaslišujejo in vohunijo zoper učiteljstvo pri otrocih, 2. na podlagi teh izjav od otrok naj napravljajo ovadbe zoper učiteljstvo, 3. te ovadbe naj ne prinašajo nobenih kon-

kretnih navedb zoper učiteljstvo, da bi se učiteljstvo ne moglo sodnijsko braniti zoper klevete.

Ker je učiteljstvo državno uradništvo, zato je brezdvomno, da je smatrati gorenje hujskanje kot pavšalno hujskanje zoper gotov stan, zoper učitelja kot osebo, a spominjamo se časov, ko cenzura takega ščuvanja zoper državno uradništvo ni dopustila, ko se je v takih slučajih postopalo z vsi rigoroznostjo. Tembolj se čudimo takemu postopanju, da učiteljstvo ne najde zaščite v takih slučajih v državi sedaj, ko sede na vodilnih mestih pokrajinske uprave in državne vlade možje, ki se kažejo vedno naklonjene in zagovornike učiteljstva.

Gotovo je, da cenzura in državno pravdnštvo v tem slučaju ni izpolnilo svoje dolžnosti!

Služaj je gotovo kriminalnega značaja. Če se bo tako puščalo brez obrambe stan državnega uradništva, ki vzgaja bodoče generacije in ki se lahko smatra kot najdržavotvornejši, je to vse obsojno vredno.

Še druga instanca je, ki pride tu v poštev, to je višji šolski svet in oddelek za uk in bogočastje pri pokrajinski upravi.

Že danes zahtevamo, da se od pravega do zadnjega slučaja ovadbe zasliši takoj vse podpisane in se zahteva od njih navedbo konkretnih dejstev, ki jih ima zoper učiteljstvo in se konstatira izvor vzroka ovadbe.

Potem pa, da se izroči ovaduhe učitelju, da jih lahko v obrambo svoje uradne osebe in objektivnega izvrševanja svojega uradnega poslovanja izroči sodišču; da se učiteljstvo lahko brani vsaj samo, če ga neče v interesu poklica samega braniti država.

Sicer pa morajo državno pravdnštvo in vodilni organi sami vedeti, da spadajo te vrste klevete že sameposebi pod § 104. s. kazenskega zakona.

Če je bilo učiteljstvo dosedaj zoper klerikalno demagoštvo brezpravno, pričakujemo, da sedaj ne bo.

### LISTEK.

MILAN SKRBINŠEK:

#### Čitanje in deklamacija v šoli. (Dalje.)

Tako bom postopal tudi pri črtici »Bogastvo in sreča« in dosegel na isti način, da občuti otrok predvsem resnost vsebine in nato občutje še bolj diferencirano — nieno žalostno razpoloženje.

S tem pa seveda vsa čustvena in miselna vsebina še ni docela dojeta in je nadaljna poglobitev v pesnitev odvisna od duševnosti učitelja oziroma gojenca.

Splošno občutje, ki smo ga dojeli, je luč, ki nam predločuje umetnino v glavnih konturah, s tem pa tud že v posameznih delih, ki označujejo značaj celotnega obrisa. Plastika umetnine se razvija torej pred našimi očmi in raste v naše pojmovanje čisto organski sama od sebe kakor hitro jo objamemo že takoj prvič s pravim pogledom. In tako je treba gojencu priti je na pol poti nasproti, da jasno občuti ona dva glavna dela, ki tvorita n. pr. celoto pesemce »Zorica«. Prvi del

Zorica, zorica zlata  
nam je obsvetila vrata.  
nam je obsvetila hram...  
nam naslika obiležje, v katerem se dejanje odigra, drugi del

Takšnih trenutkov doživi otrok nesteto in se bo torej z lahkoto vživel v situacijo.

Kakor hitro je vse to doživljeno, pa bo znal gojenec tudi res doživljeno pesemco čitati ali povedati na izust. Koliko lahko učitelj ob takšnem obravnavanju čtiva doseže tudi v splošni vzgoji človeka v učencu, ko mu budi s tem nehoti misel za lepoto naravnih pojavov, za škodo izgubljenih pospanih jutranjih ur in za nesteto drugih občutkov in misli in koliko bolj je mogoče doseči potem takšnega poglobljanja v lepote pesnitve cilij moralne vzgoje nego z doktrinarnimi pridigami, je jasno.

Že splošno razpoloženje, ki ga diha umetnina, daje tej neki poseben značaj, ki ga občutimo vedno tudi optično, ne le v intenzivnosti luči, torej n. pr. kot nekaj žarečega, svetlega, mračnega ali temnega, temveč tudi v barvi. Ta barvna enotnost vsake umetnine pa je večinoma v bistvu akord, v katerem zazvené harmonično različne barve. In zdaj, ko smo pesnitev občutili že v splošnem njenem razpoloženju in še bolj jasno po njenih posameznih delih, jo moremo dojeti še intenzivnejše s tem, da doživimo tudi njeno barvnost. Tako n. pr. »Zorica« svetla in rožnata, in sicer v prvem delu mirno rožnata, v drugem že se lesketajoča, za-

kaj? Naj si tega učitelj ne poskuša razložiti, niti sebi niti otrokom. Potom razlage tudi ne pride do občutka, temveč samo potom uživetja...

Če je znal učitelj otroke pripraviti do tega, da so pesem doživeli, to se pravi, da jo prednašajo nehoté prav v splošnem razpoloženju, da ločijo plastično posamezne dele in da ji dajejo s svojim glasom tudi njeno značilno barvnost, je čisto samo po sebi umljivo, da tudi posamezne besede prav naglašujejo. Logični naglas pride torej sam po sebi. Ravno tako tudi splošna jakost, v kateri se pesem ali berilo prednaša.

Analizirajmo še črtico »Bogastvo in sreča«. Po svojem glavnem občutju je resna žalostna. Loči se pa v tri dele. Prvi nam predločuje zopet obiležje dejanja:

Na velikem, lepem gradu je zaplapolala črna zastava. Ta je naznanjala, da je bogati grajščak umrl.

Drugi del nam opisuje dogodek: K maši zadušnici pride vdova s hčerko Jeleno. Sedeta v prvo klopo pred oltarjem. Deklica skloni v silni žalosti glavo. Svilnati robec in dragoceno oblačilo ji močijo vroče solze.

Tretji del na opisuje vtis, ki ga je v drugem delu opisan dogodek napravil na vaške otroke:

## Iz seje višjega šolskega sveta za Slovenijo v Ljubljani, dne 26. oktobra 1922.

**Predsednik dr. Beuk poroča o tekočih poslih:**

**Ekskurendne šole in nameščenje let. maturantov.**  
Preklic odlokov, s katerimi so se vsled prepričanih postavk v proračunu ukinile zasilne šole, in se je bilo prepovedalo okrajnim šolskim svetom nastavljanje letošnjih učiteljskih maturantov. Vse zasilne šole torej ostanejo in so do malega vsi letošnji maturanti že nameščeni.

### Neobvezni predmeti na srednjih šolah.

Za poučevanje neobveznih predmetov na srednjih šolah in za katehetske nagrade se je pri ministrstvu zahteval naknadni kredit. — Katehetske nagrade in nagrade profesorjem za pouk neobveznih predmetov se izplačajo, čim dobi ministrstvo naknadni kredit.

### Obmejno šolstvo.

Ureditev šolstva ob severni meji lepo napreduje in je upanje, da se dobi denarna sredstva za nagrade učitelstvu v teh krajih. — V Libelče pride zakonski par Močnik.

### Zastopnik za srednje šole v ministrstvu.

Ravnatelj Vajda je postal inšpektor v ministrstvu prosvete in ima tako Slovenija tam svojega zastopnika za srednje šole, kar bo za razvoj našega srednjega šolstva velike važnosti.

### Vedenje dijakov na železnici.

Inšpektorat državnih železnic in direkcija južne železnice sta se naprosila, da bi železniško osebje pazilo na vedenje učencev, ki se vozijo po železnici v šolo. Sprevedniki bodo pazili na vedenje potujočih dijakov.

### Pušenje dijakov in obisk gostilen.

Sklep višjega šol. sveta, da se prepove dijakom pušenje in obisk gostiln, je dobil potrjenje in je že v rokah šolskih ravnateljstev.

### Dijaška društva.

Pravila društva »Razor« niso dobila ministrskega potrjenja in društvu »Preporod« se je naročilo, naj spravi svoja pravila v soglasje z obstoječimi šolskimi postavami.

### Premeščenja in šola za slepe.

Predsednik je na to odgovarjal na interpelaciji kanonika Nadraha glede nekaterih premeščenj na Štajerskem in glede šole za slepe v Kočevju. — Nadzornik Gabršček prebere zapisnike o preiskavi glede premeščenja. — Nadzornik Gangl je izjavil glede šole za slepe, da višji šolski svet ni imel namena, nadomestiti usmiljenih sester s svetnim učitelstvom in da se ni nobenemu učitelju reklo, da se mu bo izročil pouk na zavodu. Poslala sta se tja en učitelj in ena učiteljica samo zato, da bi tam hospitirala in se usposobila za pouk slepcev.

### Viš. šol. nadzornik dr. Poljanec poroča:

#### Obvezen izpit iz telovadbe in petja.

Na predlog višjega šolskega nadzornika Poljanca bodo imeli učitelji, ki imajo usposobljenostni izpit iz petja in telovadbe prednost pri nameščenjih. Zato bodo oni učitelji, ki po letu 1912. niso napravili usposobljenostnega izpita iz teh predmetov, morali iz petja in telovadbe delati usposobljenostni izpit naknadno, ako bodo hoteli tekmovati s tovariši, ki že imajo ta izpit. Ker ne gre, da bi silili stare učitelje delati to skušnjo, je zbor določil, da naj velja to za učitelje, katerih službena doba se začneja z letom 1912.

### Prirodopis na srednjih šolah.

Sprejel se je tudi predlog istega referenta glede izpremembe učnega načrta za prirodopisni pouk na srednji šoli ter glede oddaje službe za telovadnega učitelja na realni gimnaziji v Ptuj.

Na novo se razpiše služba za I. strokovno skupino in za petje ter glasbo na I. deški meščanski šoli v Ljubljani.

### Višji šol. nadzornik Wester poroča:

#### Učni uspehi na srednjih šolah.

Višji šolski nadzornik Wester je poročal o učnih uspehih na srednjih šolah v II. polletju leta 1921/22. Uspehi so v splošnem veliko boljši kakor so bili v I. tečaju. Nad eno tretjino nezadostnih uspehov to je 40,3 odst. izkazuje le še realna gimnazija v Murski Soboti, ki je vendar v primeru s I. polletjem, ko je imela 67 odst. nezadostnih uspehov lepo napredovala.

#### Po učnih uspehih zavzemajo:

I. mesto gimnazija v škofovih zavodih v Št. Vidu, ki ima samo 5,6 odst. nezadostnih uspehov, drugo mesto državna gimnazija v Kranju z 11,3 odst. nezadostnih uspehov, tretje realna gimnazija v Kočevju z 11,9 odst., četrto mesto gimnazija v Ptuj z 12,7 odst., peto deklška realna gimnazija in licej v Ljubljani z 12,8 odst., šesto mesto mariborska gimnazija s 13,4 odst., sedmo Ljubljana I. gimnazija s 14,9 odst., osmo mariborska realka s 15,8 odst., deveto realna gimnazija v Ljubljani s 17,8 odst., deseto realna gimnazija v Novem mestu z 20,5 odst., enajsto realka v Ljubljani z 20,9 odst. nezadostnih uspehov, dvanaajsto III. realna gimnazija z nemškim in slovenskim učnim jezikom v Ljubljani z 21 odst., trinajsto mesto Celje, realna gimnazija z 22 odst. Na vseh teh zavodih so uspehi povoljni, ker ni nikjer cela tretjina nezadostnih uspehov.

#### Vzroki slabih uspehov.

Vzroki slabih uspehov so: Pomanjkanje knjig in tekstov. Slaba obleka in obutev. Dom se premalo briga za napredek, 75 odst. staršev nič ne povprašuje po uspehih. Ena šestina dijakov stanuje izven Ljubljane. Nezadostna predhodna izobrazba. Odprava šolnine, dasi je nevarnost, da se uradnikom, kojih otroci ne uspevajo v šoli, odvzame draginska doklada za otroke. Nezdruženo javno rovanje in brezplodno zabavljanje. Prevelika obremenitev dijakov prvega razreda, kjer se uče treh jezikov. Družba izpodbija avtoriteto države in ugled profesorjev. Prepogosto izostajanje iz šole ob podpori staršev. Vpliv javnosti na mladino. Nezadostno znanje slovnice ob vstopu v šolo. Pomanjkanje nadarjenosti. Siabo nadzorstvo dijakov in nezadostna stanovanja. Vožnja po železnici. Visoke cene učnih in leposlovnih knjig. Dijaške gospodinjice imajo premalo inteligence in poguma za strogo nadzorstvo dijakov. V splošnem so, kakor kažejo uspehi v Murski Soboti, dijaki s kmetov pridnejši kakor dijaki iz mesta. Denar je vse, vzgoja malo, posebno pri premožnejših slojeh...

### Statistika naših srednjih šol.

Vseh srednješolcev je v Sloveniji 5354, med njimi 950 učenk. Vseh razredov in oddelkov je 154.

Na vseh gimnazijah je: prvošolcev 1053, drugošolcev 866, tretješolcev 691, četrtošolcev 552, petošolcev 338, šestošolcev 279, sedmošolcev 218, osmošolcev 205. Skupaj 4202. Na realkah je: prvošolcev 284, drugošolcev 228, tretješolcev 181, četrtošolcev 182, petošolcev 119, šestošolcev 85 in sedmošolcev 73. Skupaj 1152 med njimi 31 deklic.

Razmerje med gimnazijci in realci je 100 : 31. Na 100 gimnazijcev dečkov pride 12,4

odst. deklic. Dovoljeno je sprejemati v mestih v srednje šolske zavode 10% in do 20% deklic na kmetih. Na realkah je razmerje dečkov in deklic 100 : 4,7%.

Na učiteljskih v I. letniku je 84 moških in 145 ženskih, v II. letniku 70 moških in 142 ženskih, v III. letniku je 72 moških in 132 ženskih, v IV. letniku je 79 moških in 188 ženskih. Skupaj 305 moških in 607 žensk. Torej 100 : 200, na enega gojenca prideta dve gojenki.

### Izključitve.

Na predlog istega poročevalca sta se izključila 1 učenec I. a razreda realne gimnazije v Novem mestu in en učenec tretjega razreda realne gimnazije s slov. in nemškim učnim jezikom v Ljubljani ter se je ugodilo prošnji za zopetni sprejem enega lokalno izključenega dijaka V. a razreda gimnazije v Ljubljani in enega učenca I. a razreda realne gimnazije v Mariboru, ena prošnja pa se je zavrnila, ker ni bila vredna zadostnega uvaževanja.

### Učiteljski dopusti — poostreni.

Višji šolski nadzornik Gangl je poročal, da ima v novem šolskem letu 36 učiteljev in 7 učiteljev bolezenski dopust. Ker je tudi pri višjem šolskem nadzorniku g. Gabrščku letošnje leto že 42 bolezenskih dopustov, se bodo predložili vsi spisi nad mesec dni dovoljenih dopustov zdravstvenemu odseku, ki bo odločil, katere učne moči se bodo pozvale k nadpregledu pred komisijo treh zdravnikov. Plačati bodo morali sami tozadevne stroške, ako se jim dopust ukine. Upanje je, da se več učiteljskih moči javi zdravim, v bodoče pa bodo tudi okrajni zdravniki pri dovoljevanju dopustov morali strožje postopati.

### Kmetijske nadaljevalne šole.

Odobril se je načrt za te šole, ki ga je priobčil svoječasno »Učiteljski Tovariš« v posebni prilogi.

Višji šolski nadzornik Gabršček poroča o načrtu kmetijskonadaljevalnih in gospodinjkonadaljevalnih šol, ki se z malimi izpremembami sprejme tako kot so ga sestavili večaki.

Kmetijske šole bodo prinesle ljudstvu veliko koristi, če jih bo financirala država. Vse to se je na seji povdarjalo. Načrt se je odobril s to spremembo, da naj bodo te šole pod oblastjo in nadzorstvom prosvetne uprave. Oddelek za kmetijstvo naj ima strokovno nadzorstvo. Sklenilo se je tudi, naj se na teh šolah goji tudi rokotvorni pouk, da bodo znali učenci teh šol napravljati in popravljati kmetijsko orodje.

S tem, da je višji šolski svet ta načrt odobril, kmetijsko-nadaljevalne šole še niso ustanovljene, a začela se je delati pot, ki bo pripeljala k njim.

### Višji šolski nadzornik Gangl poroča:

#### Pridelitve.

Na to so se odobrile pridelitve, ki jih je nadzornik Gangl izvedel razven enega slučaja. Tudi so se vzela poročila o raznih drugih tekočih poslih z odobravanjem na znanje.

### Inšpekcija v Prekmurju.

Isti šolski nadzornik je na to izčrpno poročal o svoji inspekciji 14 šol v Prekmurju. Ugotovil je, da »prišleki« — nedomačini v Prekmurju težko izhajajo, v splošnem pa da so se razmere na šolskem polju v Prekmurju izdatno izboljšale, osobito v krajih, kjer se preveč ne tolče po učiteljih na shodih in v novinah. Prisostvoval je tudi I. okrajni učiteljski konferenci v Dolnji Lendavi, ki je izpadla zelo povoljno osobito vsled izbornih referatov okrajnega šolskega nadzornika in referatov Ferdinanda Spragerja in Julija Kanklerja. Na njegov predlog se izreče priznanje nadz. Jurku in prek. učitelstvu, ki vse žrtvuje svojemu poklicu.

### Statistika področja v šol. nadz. Gangla.

Vseh šol je v njegovem območju 306 na kmetih, 308 v mestih, kjer deluje 564 učiteljev in 771 učiteljic. Skupaj 1545. Vse mladine je 80.507 v začetku in 70.511 ob koncu šolskega leta.

### Imenovanje.

Na to so bili imenovani Andrej Birsar in Franciška Zorčeva v Št. Vid pri Stični (zadnji se izroči dekret za drugo šolsko leto), Fran Kogoj za kateheta v Št. Vid nad Ljubljano, katehetska služba na mešč. šoli v Prulah se takoj razpiše. Gustav Lukežič se imenuje za nadučitelja v Črnomelj, Avgust Tschinkel je premeščen v Suhor, na šoli v Planini se uvede slovenski učni jezik s šolskim letom 1922/23. Služba v Radovici se vnovič razpiše. Josipina Miheličeva iz Preddvora se prideli II. m. deški osnovni šoli v Ljubljani, če oddelek za prosveto in vere ne bo ugovarjal; za učiteljico v Trbovljah-Vode Ilka Meško, za nadučiteljico v Ljutomeru Marija Kocovan, za nadučitelja na Stari cesti Gabrielčič, v Vučji vasi Franc Cvetko, v Vitanju Franc Golež, pri Sv. Ožbaltu ob Dravi Andrej Visočnik, v Trbovni Martin Krajncič, pri Sv. Andražu v Slov. gorah Ant. Predan, v Št. Janžu pri Dravogradu Ignacij Kaffon, na Polzeli Sotlar Martin, za učiteljice pa na Kapli Marija Sadnek, roj. Vučnik, pri Sv. Ožbaltu ob Dravi Matija Dugar, v Majšpergu Amalija Armela-Sirok, v Slovenjgradcu Josip Šerbec, v Slov. Bistrici Franc Martinc in Anton Metlika, na Plešivcu Josip Čuček, v Šoštanju Martin Vrečko, za nadučitelja na celjski okoliški šoli Fran Voglar. Oddaja službe v Studencu pri Mariboru se odloži.

V Reko pri Laškem se prideli Roza Seliškar, k sv. Lenartu Janja Šugla, na Vinsko goro Eliza Ternovič. Prošnja treh nemških učiteljev v Mariboru, da bi ostale v Mariboru, se odkloni.

### Predlogi za upokožitev.

Za upokožitev se predlagajo: Maks Zemlič, Janez Robič, Ivan Weber, Karla Kocijančič, Franja Novak, Kristina Doljak, Franc Brenc, Edvard Vohinec, Vekoslava Henričko, prof. Kožuh, Adela Mahnič in Jernej Jezlovšnik.

### Razširjenje šol.

Razširijo se naslednje šole: Zgornja Šiška v 5. razrednico, Rakitna v dvorazrednico, Dobrovnik v Prekmurju v petrazrednico, Zgornja Polskava v štirirazrednico, Veržej v trirazrednico, Kropa v trirazrednico. Otvorita se dve novi meščanski šoli in sicer v Vojniku in pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.

### »Slovenski učitelj«.

Kanonik Nadrah predlaga, da naj se zopet dovoli, da smejo učiteljske knjižnice naročati »Slov. Učitelj«. Njegov predlog je propadel.

### Ukinitve zasebnih ženskih učiteljskih.

Ravnatelj Jelenc predlaga, da naj se vsled prevelikega naraščanja ženskih učiteljic prosi ministrstvo, da ukine vsa zasebna učiteljska. G. Nadrah meni, da bo to izzvalo kulturni boj. Te debate se še udeleže gg. Wester, Poljanec in Ribnikar, nakar je bil prelog g. Jelenca sprejet.

### Všetjetje službene dobe.

Nežiki Zadnikov, učiteljici na meščanski šoli v Celju, se šteje službena doba od 1. oktobra t. l. dalje.

## Neodrešena domovina.

—r. Omejitve verskega pouka na slovenskih goriških šolah. »Goriška Strazha« poroča: »Civilna oblast je poslala po naših šolah poučevati italijanščino tudi

Kolikokrat so vaški otroci Jeleni zavidali bogastvo! Danes pa jo pomilujejo. Kdo izmed njih, ki imajo še mater in očeta, bi neki menial z bogato mlado Jeleno!

**Barvno občutimo to črtico v splošnem temno.** Prvi del je mračen, črn. V drugem delu se ta črna poglubi in bolec. o kateri pripoveduje, daje tej črni še čisto posebno barvno primes, ki jo po asociaciji misli (žalost — srce — kri...) občutimo nekako temnordeče. Tretji del pa je nekoliko jasnejši, a vseeno še mračen — siv?!... Občutek sreče, da revnemu otroku starši še žive, a ob enem daljna gotovost, da tudi njih čaka smrt.

Kako se splošno občutje, bodisi to ali drugo pri recitaciji (umetniškem branju) ali deklamaciji izraža, tega seveda ni mogoče opisati in dati zato navodil, to je, kakor že rečeno stvar doživljanja. Ali za čisto vnanje znake teh izrazitij je mogoče dati približne smernice.

Vesela pesnitev se prednaša po jakosti in hitrosti **živo resno umerjeno**.

Posamezni deli se ločijo drug od drugega že po svoji razliki v občutju, barvi in jakosti a tudi po **odmorih** med njimi. Dolgost teh odmorov je seveda spet stvar občutenja.

Prijetne občutke, vesele doživljanje in lepa dejanja izražamo barvno **svetlo**, ne-

prijetne občutke, žalostne doživljanje in neveselna dejanja pa **temno**.

Obnavljajmo v glavnih obrisih še Gregorčičevo pesnitev »Soči«.

**Splošno občutje.** — Zdi se, da pri »Soči« ne moremo govoriti o enem samem občutju, ki bi objemalo vso pesem; saj vidimo, da začena v radostnem navdušenju in končuje s sveto jezo. In vendar ne moremo reči, da bi njena enotnost radi tega trpela seveda — če jo prav občutimo. Ko smo jo prebrali do konca, občutimo da je krasota reke pesnika zato tako navdušila, da jo je začel opevati, ker je v mislih gledal že v bodočnost, ko je videl Sočo vso krvavo. Enotnost glavnega razpoloženja torej ne leži v besedah, temveč v misli, ki se prepleta med vrsticami od prve črke do zadnje. In ta žalostna misel ogrinja oba glavna dela pesmi, s kopreno ki daje prvemu, veselemu delu nekaj v turobno daljavo zamišljenega in ga tako dela sorodnega drugemu, resnemu delu.

Z ozirom na to enotnost, ki jo daje vsej pesnitvi pesnikova ideja, bom torej nehoti zadel pravi ton, ko bom pesem deklamiral. Že naslova in začetnih besed Krasna si bistra hči planin. Brdkà v prirodni si lepoti.

Ko ti prozornih globočin

Nevilhte temne srd ne móti, —

ne bom zavriskal čisto radostnega srca temveč z daljno žalostno zamišljenostjo. In tako skozi do izrazito resnega dela, ki začena z besedami

A ko pridereš na ravnine.

Zakaj te živa radost mine?

**Razdelitev.** — V glavnem smo že občutili da obsega pesem dva dela, vselega in resnega. A resni sam se deli zopet v tri, tako da so v celem štirje deli: **radost, temna slutnja, grozna gotovost in rotenje v sveti jezi.**

**Prvi del** končuje z besedami:

Kakó glasno, ljubó šumljaš.

Kakó čvrsto, krepkó skakljaš.

Ko sred gorâ še pót imaš!

**Drugi del** izzveni v besedah začetnih štirih vrstic s to razliko, da govori tu zadnja vrstica o »divji« nevihti.

**Tretji del** končuje z verzima:

Kri naša te pojila bo.

Sovražna te kalila bo.

**Konec** četrtega dela in tako cele pesmi pa so roteče besede:

Ter tuje, zémlje lačne, vtópi

Na dnó razpjenjenih valóv!

Ta gori omenjena različna občutja so od pesnika zelo globoko občutena in v verzih živo izražena zato se more tudi deklamator vanje vživeti in jih doživljeno obličiti. Ali tudi **prehodi** iz enega dela v

drugega so čudovito naravni in lepi. V zadnjih besedah prvega dela, ki govore o šumljanju in skakljanju Soče, je vendar obenem tudi že vez k drugemu delu — k slutnji, kajti zadnja vrstica pravi:

Ko sred gorâ še pot imaš!

Na te zadnje besede navežeš seveda takoj z mislijo: a pozneje?! In ta misel že pripravlja v tebi slutnjo, ki pride v začetnih besedah drugega dela že do živega izraza:

A ko pridereš na ravnine.

Zakaj te živa radost mine?

Mar veš, da tčeš tik grobóv,

grobóv slovenskega domóvja?

Posebno lep grozno krasen je prehod od drugega dela k tretjemu. Pesnik z istimi besedami kakor v začetku pesni ves omamljen od krasote Soče, bolešno vzklia: a v zadnjih dveh vrsticah, že gledajoč temno prihodnost, v kateri sluti grozno usodo rodne reke, zajéči

Ko ti prozornih globočin

Nevilhte divje (!) — srd ne móti!

In kakor da se je nenadoma razparal ogromni črni zastor, za katerim je slutil vso bolešno prihodnost Soče, zagleda nenadno jasno sliko strašnega viharja pred seboj:

Pa, oh, siróti tebi žuga

Vihar grozán, vihar strašán...

razne učitelje izza starih mej. Italijanščini je odkazala vse polno šolskih ur že od drugega šolskega leta dalje zato je skrčila pouk versva po šolah s pol dnevnim poukom na eno samo tedensko uro.

## Vestnik meščanskih šol.

—c Nova meščanska šola. Pri Sv. Lenartu v Slovenskih gorah se je otvorila po dveletnem trdnopolnem delu od vsega prebivalstva zaželena meščanska šola. Nova šola bo znatno pripomogla kakor k razširitvi prosvete tako tudi državne misli v tem severnem kotu naše države.

—c Odobritev šolske knjige. Pokrajinska uprava za Slovenijo je z razpisom z dne 12. oktobra 1922 odobrila Josipa Brinaria »Čitanko za meščanske šole. IV. del«.

## Vestnik vrtnaric.

—vrt. Draginjske doklade in otroške vrtnarice. S 1. oktobrom so bile odtrgane otroški vrtnaricam draginjske doklade v zneskih 1000 K, 800 K, v katerem kraju je dotična nastavljena. Nekatere so še tem občutneje prizadete in huje, ker so že od 1. januarja 1922 dalje prejemale po 50 para dnevno draginjskih doklad torej niso imele devet mesecev nobenih zvišanih prispevkov. Zakaj se jih je do konca leta 1921, šlo v kategorijo uradništva in zakaj se jih šteje v letu 1922, med šolske sluge ali še slabše. Morda li otroški vrtnarici ni treba živeti? Jeli draginja za njo manjša, ali naj vsakemu posebej pove: sem otroška vrtnarica in nisem dobila povišanih doklad, zame mora biti vse cenejše. Mislim, da bi se ti smejal vsakdo v obraz. Kaj družega briga, če hodiš v strganih čevljih... Na vprašanje, zakaj se jim odvzete draginjske doklade, imajo odgovor, da nimajo študij. Ali smo to zakrivile same? Premalo so se in se zanimajo emrodajni faktorji za napredek in delo otroških vrtnaric. Gleda se samo na izobrazbo ne unošteva pa nikdo, da tudi vrtnarice nuste svoj moč pri malih otrocih. Vse otroške vrtnarice so članice učiteljskih društev, zato prosijo ista, da delujejo na merodajnih mestih, da se jim nadalje dovolijo oziroma težko prizadetim nakažejo draginjske doklade.

## Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t. Izolačilo učiteljstva na obrtno-nadaljevalnih šolah v Ljubljani za mesec julij. Kakor nam poročajo je tov. Ant. Likozar na zadnji seji mestnega šolskega sveta interpeliral vladnega komisarja zaradi zadavnega izplačila. Vladni komisar dr. B. Senekovič mu je dal zagotovilo, da se to v najkrajšem času izvrši.

—t Srednja kmetijska šola v Mariboru se bo po nalogu kmetijskega ministra otvorila v doglednem času, ako se prijavi dovoljno številno kvalificiranih zanimancev za vstop. Pogoji za sprejem so bili že razpisani v raznih jugoslovenskih listih. Sprejemajo se tudi absolventi nižjih kmetijskih šol, ako napravijo pismeni in ustmeni sprejemni izpit iz učnega jezika (slovenskega ali srbohrvatskega), matematike, geometrije in fizike v obsegu, ki je predpisan za meščansko šolo ali za nižje štiri razrede srednjih šol.

Naslednji verzi so polni sočutja in bolesi. Ali boleš:

Kri naša te pojila bo  
se čudovito zljie v sveto jezo:

Sovražna te kalila bo!

In ta zadnji verz tretjega dela je nad vse naraven prehod v četrtega, kajti v tej sveti jezi se mu izvije iz vroče ljubečega srca rotnenje:

Takrat se spomni bistra Sôca,  
Kar gôrko ti srcê narôča:

Srdito čez branove stopi.

Ter tujce, zemlje lačne, vtôpi

Na dnô razpnenjenih valôv!

**Barvnost.** — Ko smo doživeli celotno pesnitev in tako v njih razliki ob enem tudi ne posamezne dele občutimo, kako je prvi del v primeri z naslednjimi še svetel pestrobarven, a vseeno že zasenčen, kakor poletna krajina, ki ji je lahek oblak vzel zlati žar solnca. — V drugem delu je ta oblak že temnejši. Pestrobarvnosti ni več. — Tretji del je grozna simfonija rezkih barv — strupeno zelenih, jeklenosivih, črnih, krvavordečih... Četrti del na žari samih zlatobleščočih pravičnih arhangeljskih sekajočih mečev...

Tako bi rekel zdaj, jutri mogoče drugače.

Toda za občutek gre, ne za besede!

(Dalje prihodnjič.)

## Darujte 7% državno posojilo Učiteljskemu konviktu in Učiteljskemu domu!

### Vestnik za učiteljske.

—uč. V pojasnilo. G. —ša poroča v 43. številki »Učit. Tovarisa« med drugim tudi o lanskoletnem delovanju knjižnice mestnih učiteljev. Kot ex preds. »Udruženja mestnega učiteljskega naraščaja« — to je pravi naslov organizacije — mi je dolžnost pojasniti: kako smo prišli v poslovnem letu 1921/22, do te vsote deficita. Nameravalo se je prirediti v Rušah koncert, ki naj bi bil nekaj sklep poslovnega leta. Vse je bilo v polnem redu, a maturitetne počitnice so nam prekrizale načrt. Vsled odhoda večine pevcev in pevk so bile vaje onemogočene. Koncert se torej ni vršil in logično, da ni prišel v blagajno znesek, ki smo ga pričakovali od istega. Uverjeni smo bili, da bo koncert toliko doprinesel da ne bo ne dolga in celo, da bo nekaj ostalo »zanamcem«. Ves naš up je šel po vodi in odtod oni deficit. Toliko v pojasnilo. G. dopisniku sem kot bivši preds. »U. m. u. n.« prav hvaležen za poročilo, ki naj bi vzbudilo med učitelstvom zanimanje, ki ga je »Udr.« — za učiteljske organizacije eminentne važnosti, — res vredno in potrebno. —o. —c.

## Iz Jugoslavije.

—Pevski zbor Moravskih učiteljev v Ljubljani. V soboto, dne 4. novembra popoldne ob 5. uri prispe na ljubljanski južni kolodvor pevski zbor Moravskih učiteljev ki priredi naslednji dan v nedeljo zvečer ob 8. uri v »Unionski« dvorani koncert. O tem obveščamo slovensko učitelstvo da se v obilnem številu udeleži sprejema tovarišic v soboto popoldne na južnem kolodvoru. — Vstop na peron je prost.

— Učiteljstvo opozarjamo na koncert zbora Moravskih učiteljev ter vabimo, da istega v velikem številu poseti. Vstopnice so v prodaji pri trgovini »Glasbene Matice« na Kongresnem trgu. Filharmoničnega društva in na večer koncerta pri blagajni.

— Ljubljanskim učiteljicam! Pozivljamo vas, da se zberete v soboto 4. nov. ob 5. uri popoldne na glavnem kolodvoru k sprejemu čeških tovarišic. Tovariška dolžnost nam velevala, da se polnoštevilno udeležimo koncerta dne 5. nov.

— Originalen in izvanreden dar »Učiteljskemu domu« v Mariboru sta poslala tovarišica Pinterič Krista in tovariš Ljudevit Musek od Sv. Bolfenka pri Središču. Te dni sta namreč prejela obveznice 7% državnega posojila, ki sta ga najbrže plačevala na obroke. kakor smo ga plačevali drugi. In kaj sta storila? Poslala sta jih s kuponi vred Učiteljskemu domu v Mariboru. Vrla tovarišica je poklonila obveznico za 500 in tovariš Musek pa za 100 Din. Vsa čast taki zavedni požrtvovalnosti! Ta dva sta bila prva. Kdo bode drugi. Obveznico bode marsikdo zgubil ali pa pozabil na kupone. »Učiteljski dom« pa bode skrbno čuval na darovane obveznice in dobiček bode imelo učiteljstvo. Zato pa: Kdor more, naj daruje obveznico »U. D.«! Sredi novembra priobčimo III. izkaz dospelih darov za »Neratov temeljni kamen« U. D. — Studenci pri Mariboru 28. oktobra 1922. — Hren.

— Napredni javnosti! Na ljubljanski univerzi so se pričela zopet predavanja. Velika večina slušateljev pa je v obupni gnetini razmerah, tako preti nevarnost, da bo morala v kratkem zapustiti Ljubljano in univerzo. — Vprašanje državnih podpor revnim akademikom še vedno ni definitivno rešeno. Podporno društvo jugoslovenskih akademikov ne dobi vsled še ne rešenih prošelj za dijaške državne podpore državne subvencije. Vsled tega je bilo primorano med počitnicami zatvoriti akademsko menzo. Nedo-gledne bi bile posledice, ako bi morala večina akademikov ljubljanske univerze, ki je sedaj brez hrane, radi tega zapustiti akademski študij. Da se temu odpomore, je podporno društvo za visokošolce »Radogoj« v Ljubljani, ki je že pred vojno podpiralo naše revne visokošolce, započelo nabiralno akcijo. Prosim vso napredno javnost, da nam prisloži na pomoč in po vseh svojih močeh podpira našo akcijo. Dobrodošla so nam vsakojaka živila, kakor krompir, fižol, zelje, repa, sadje, posebno posušeno, moka, testenine, sladkor, mast in drugo. Na Vas je napredni kmetje in trgovci, napredna podjetja in napredni de-narni zavodi, da se odpomore hitro veliki potrebi naših akademikov. V posameznih krogih se sestavljajo lokalni odbori, ki bodo sprejemali v dotičnem kraju nabrano blago in odposlali v Ljubljano centralnemu skladišču. Kjer bi takih lokalnih odborov ne bilo, od tam Vas prosimo, pošljite prispevke naravnost na centralno zbirališče v Ljubljano, Akademski kolegij, Kolodvorska ulica št. 22. Prevoz z ljubljanskega kolodvora v Akademski kolegij oskrbi »Radogoj« sam. Denarni prispevki naj se pošljejo direktno na naslov: »Radogoj«, podporno društvo za visokošolce v Ljubljani.

— P. t. šolska vodstva, ki še niso vrnila oziroma plačala sprejetih učil iz »romove stav-nice«, se tem potom opetovano prosijo, da takoj

store prvo ali drugo, ker mi sicer povzročijo večitsočronsko škodo kot plačilo za trud. — V. From, nadučitelj, p. Pesnice pri Mariboru.

— Smrtina kosa. V sredo, 25. oktobra t. l. je umrl tu na Vodovodni cesti od srčne kapi zadet Davorin Judnič, šolski voditelj v pokoji. Rojen je bil leta 1860, v Semiču, služboval je na Dolenjskem, Notranjskem in bivšem Štajerskem, kjer je bil pred par leti pri Sv. Primožu na Pohorju upokojen. Bil je zvest pristaš napredne misli in nevstrašen borec za svoja načela in nazore. Bodi mu ohranjen blag spomin!

—k.

— Draginjske doklade začasnih učiteljev in učiteljic. Na seji finančnega odbora se je sklenilo, da bodo poslej pripadale začasnim učiteljicam in učiteljem, kakor tudi začasnim učiteljem in učiteljicam veštin (prosti predmeti, ročna dela) tiste doklade kakor stalnim učiteljem in učiteljicam po čl. 5 zakona o draginjskih dokladah.

— Graditev ljudskih šol. Da se podpre mnoge siromašne občine, ki ne morejo same graditi in popravljati osnovnih šol, je ministrstvo prosvete zahtevalo od finančnega ministrstva šest milijonov kredita od ameriškega posojila.

— Zemljevid Jugoslavije za šole. V letošnjem proračunu ministrstva prosvete se nahaja tudi vsota za izdajo zemljevida naše kraljevine ki se bo uvedel v vse šole. Za izdelavo zemljevida je minister S. Pribičević imenoval posebno komisijo, v kateri so: predsednik akademije znanosti in znani vseučiliški profesor dr. Jovan Cvijič, načelnik ministrstva prosvete Todor Radičević in šef vojnogeografskega instituta, polkovnik Stojan Bošković. V slučaju potrebe bodo vpoklicani v komisijo še po trije Hrvati in Slovenci, zemljepisni in kartografi.

— Važno za profesorje. Beograjsko časopisje poroča, da je ministrstvo prosvete obvestilo pokrajinske namestnike, da izdajo naredbo, po kateri ne sme nihče od nastavnikov oditi iz ene pokrajine v drugo brez predhodnega dovoljenja ministrstva prosvete.

## Naše narodno prosvetno delo.

### OBNOVITEV »DOMAČEGA OGNJIŠČA«.

Učiteljstvo ima številne postojanke med narodom in za duhovščino največji vpliv. Vidi narodove rane, čuje narodovo nerazumevanje, čuti narodovo nevoljo. Vidi rano o samovzgoji in o vzgoji najbližjih v družinah; čuje, da je nerazumevanje za današnje lepšanje, v kolikor je to modernih, simboličnih struj. V ljudstvu ni vzgojne uvidevnosti; v ljudstvu ni stika med grobim naturalizmom, med prenapetim realizmom in duhovnim simbolizmom; pretežna večina črpa še vedno iz »Marko Viscontija«, iz »Treh mušketirjev« iz »Potopa«, iz »Mrtve roke«. Cankarja zavrača; pred odprto knjižico novodobnega pesnika-simbolista pa namrdi ustnice ter odkima z glavo.

Povdarjam, da je vzrok temu bridka resnica, da neha s šolo vsaka enotna sila, ki bi delovala in vodila ljudstvo dalje.

Treba je enotne sile v obliki družinskega lista!

Osem let je, odkar je vojna upihnila plamen na »Domačem ognjišču«. List je bil namenjen slov. družinam: vzbujal jih je k vzgoji; poleg tega jim je dal umetnostnega užitka v obliki pesmi in črtic. Bil je nekaj omnibus, vozeč med preprosto, širše občinstvo različne duševne hrane, med katero je vsekakor prednjačila vzgojna smer kot programatičen podarek in glaven namen lista.

Da je izbruhnila vojna, da je moral urednik k vojakom, ni krivda izdajateljstva; pač pa je neopustno, da se ni takoj po vojni poskrbelo za zopetno izdajanje lista, ki je Slovincem v lastni domovini bolj potreben ko kdaj prej. Mislim tako, ker ni nosil suhoparnih vzgojnih moralic, temveč je v živo pripovedujočem tonu dirigiral pogrešeno postopanje staršev.

Ali nam tega danes ni treba? Trdim dalje, da se je list ravno v letu 1914. vstružil v tisto smer, ki bi naj bila vsem družinskim listom vodilna: stopil je više in dal raznobarvnost ter tako večjo učinkovitost istemu programu. Da so bila tedaj še normalna leta pred listom, bil bi se razvil in razširil.

Slovinci bi imeli družinski list, toda v nem vse tisto kar mora vedeti naš neinteligent preko nedelje in preko državne ceste: dobili bi pravi leksikon poljudne umetnosti — podobno kot poljudne izdaje Kunstwart-a in Ruskin-a — v vzgojni in slovstveni smeri.

Da je potreben le vzgojen list, vem; vem tudi, da bi se kateri od teh res udomačil. Oboje združiti v poljudnem — toda umetniškem — tonu in v lični, preprosti (ne ekspresionistični!) obliki, to je bil cilj »Domačemu ognjišču«.

Seveda treba ob takem načrtu spretne-uredunika.

Zadnji urednik »Domač. ognjišča« je pokazal resno voljo in zmožnost. Čudim se, da ga ni pozvalo izdajateljstvo že v l. 1919. k nadaljevanju.

Sicer pa še ni prepozno!

T. G.

**Opomba:** Že v 45. šte. Uč. Tov. z dne 3. nov. 1921. smo s člankom »Poljudno znanstveni in pedagoški list« opozorili na potrebo lista za starše, ki naj bi obravnaval vprašanje domače vzgoje in sodobnih aktualnih vprašanj, v 22. šte. Uč. Tov. z dne 1. jun. 1922 smo v članku »Žen. ročna dela in učiteljice« opozorili zopet na potrebo takega lista, ki naj bi obravnaval tudi vprašanja domačega ročnega dela in gospodinjstva. Tamošnja izvajanja so zelo informativna za določitev smeri takemu listu. Prepričani smo, da bi našli med učiteljstvom dobrih sotrudnikov in urednika za tak list in da bi se list tudi razširil med ljudstvo. — Uredništvo.

## Književnost in umetnost.

—k »Zvonček«, št. 10, je izšel s sledečo vsebino: Miroslav Kunčič: Mladost. Pesem. — Jos. Vandot: Kekec na volčji sledi. Planinska pripovedka z 2 podobama. — Anica: Majdica je že učenka. Pesem. — Ernest Tiran: Ujedinjenje. Igrica s petjem in telovadbo. — Anton Leban: Anton Martin Slomšek. Življenjepis s podobo. — Fran Erjavec: Kitajske narodne pripovedke. — Anica: V mrzlih jesenskih dneh... Pesem. — S-ar: Prekmurje. Potopis s 3 podobami. — Pouk in zabava. — Kotichek gospoda Doropoljskega.

## Naša gospodarska organizacija.

—g Darujte 7% državno posojilo Učiteljskemu konviktu in Učiteljskemu domu! Marsikdo se neče ukvarjati z odrezki državnega posojila in je tudi to zanj malenkost. Če pa darujemo to posojilo našemu »Konviktu« in »Domu« se bo v skupnem mnogo poznalo. Darovalci pa naj zapišejo na pole svoje ime, ki je potrebno zaradi evidence in se mora skladati s številko.

—g Članarina in darila za učiteljski konvikt v Ljubljani. Tov. Petrič Angela, učiteljica na Vrhniki, Din 12.50. Hvala!

## Iz naše stanovske organizacije.

### Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO ZBORUJE v sredo, dne 8. novembra 1922 ob 10. uri popoldne v šolskem poslopiju v Dobu s sledečim dnevnim redom: 1. Hospitacija. 2. Zapisnik zadnjega zborovanja. 3. Pobiranje članarine za »Slovensko šolsko Matico« za leto 1922 (20 Din). Vse članstvo našega društva naj je tudi včlanjeno pri »Slovenski šolski Matici«. 4. Slučajnosti. Ker je hospitacija ob 10. uri, se prosi točnosti! Zaradi obeda se je pismo zglasti do 6. novembra 1922 pri tovarišu M. Hitiju, nadučitelju v Dobu.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SLOVENJGRAŠKI OKRAJ ZBORUJE v četrtek dne 9. novembra ob 9. uri v Slovenjgradcu po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Poročilo o pokrajinski in državni skupščini. 3. Društvene in stanovske zadeve. 4. Slučajnosti. Vsi zamudniki se nujno prosijo za poravnavo zaostale članarine. Udeležba je obvezna. Posebna vabila se ne bodo pošiljala. — J. Purkhart, t. č. predsednik.

+ ŠMARSKO - ROGAŠKO UČIT. DRUŠTVO zboruje dne 11. novembra t. l. ob 14. uri v Šmarju po sledečem vzporedju: 1. Poročilo okr. šol. nadzornika Flereta o državni skupščini UJU v Sarejevu in o naši organizaciji. 2. »Učiteljsko delo« referat tovariša Šumra. 3. Poročilo o pokrajinski skupščini UJU na Bledu pod tovariš Verko. 4. Slučajnosti. Po zborovanju pevska vaja. Udeležba je za vse člane obvezna. T. Kurbus, predsednik.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA PTUJ IN PTUJSKI OKRAJ zboruje v četrtek 9. novembra ob 10. uri v ptujski Mladiki po vzporedju: 1. Predsednikovo poročilo. 2. O pokrajinski skupščini UJU na Bledu poročila tov. O. Žolnir. 3. O državni skupščini UJU v Sarejevu tov. Majcen. 4. Društveni poslovnik (por. Majcen). 5. Razgovor o aktualnih stanovskih in šol. zadevah. Pri tej priliki bomo brez izjeme vsi zamudniki poravnali zaostalo članarino za t. l., da tov. blagajničarka čimprej napravi svojo dolžnost napram pov. UJU — Ljubljana. Da se snidemo vsi in se pripravimo na razpravo pod 4., pričakuje odbor.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA BREŽIŠKI IN SEVNŠKI OKRAJ bo zborovalo v soboto, dne 11. novembra t. l. na Vidnu. Zborovanje se prične točno ob 11. uri (po prihodu drugega vlaka iz Brežic). Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi predavanje tov. Marije Štupice o »Pouku srbohrvaščine v osnovni šoli«. Na zborovanju se bo pobirala članarina za Slov. šolsko Matico, kakor tudi za tekoče leto zaostala društvena članarina. Pričakujemo polnoštevilne udeležbe. Odbor.

+ PREKMURSKO - M. SOBOŠKO UČIT. DRUŠTVO zboruje v soboto, dne 11. nov. točno ob 10. uri v Murski Soboti. Dnevni red: 1.

Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o pokrajinski skupščini. 4. Poročilo o drž. skupščini. 5. Predavanje o domoljubju — tov. g. Tone Lazar. 6. Društvene in stanovske zadeve. 7. Predlogi in naveti. Obilne udeležbe pričakuje. Odbor.

**+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA LAŠKI OKRAJ** zboruje v soboto dne 11. novembra ob 10. uri v deški osnovni šoli na Hrastniku. Razen običajnih točk je na dnevnem redu: 1. Hospitacija. 2. Poročilo o pokrajinski in državni skupščini UJU na Bledu in v Sarajevu. Kosilo naj vsak udeleženec naroči vsaj dva dni prej pri tovarišu Lojzetu Hafnerju in Hrastniku. Pričakuje se polnoštevilna udeležba. — Odbor.

**+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA ORMOŠKI OKRAJ** ZBORUJE v četrtek, dne 9. novembra 1922, ob 10. uri predpoldne v ormoški okoliški šoli po nastopnem vzporedju: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Duhovna organizacija učiteljska. Predava okraj. šolski nadzornik g. Pavel Flere. 4. Poročilo o pokrajinski skupščini na Bledu. Poroča šolski ravnatelj g. Anton Kosi. 5. Poročilo o državni skupščini v Sarajevu. Poroča okrajni šol. nadzornik g. Pavel Flere. 6. Plaćevanje društvene članarine za 1922. 7. Plaćevanje članarine za Slov. Šol. Matič. 8. Slučajnosti. Pred zborovanjem — točno ob 9. uri — se začne pevska vaja za moški zbor. Pevci naj prinesejo zanesljivo seboj II. del Mohorske pesmarice. Pele se bodo pesmi št. 1. 6. 8. Zborovanje je za vse člane obvezno. Ako bi imela na dan zborovanja katera šola pouk, odpade pouk za vse člane, ki se zborovanja udeležijo. — Odbor.

**+ KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** JE ZBORovalo v soboto dne 7. oktobra 1922 ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopju v Radomljah ob udeležbi 51 članov in članic. V svojem pozdravnem nagovoru je tovariš predsednik Tomo Petrovec čestital tovarišu Janku Tomamu, nadučitelju v Moravčah k njegovi štiridesletnici. Nadalje je omenil tovariš predsednik, da ohranimo vse tovariše in tovarišice, ki so premeščeni iz našega okraja, v trajnem spominu ter izrazil željo, da nas tudi oni na svojih službenih mestih ne pozabijo.

Predavanje. Nato je predaval tovariš Blagajne o deških ročnih delih. Zanimivo predavanje je vzelo tovarišstvo z obilnim odobravanjem in zahvalo na znanje.

Podružnice C. M. D. Tovariš predsednik je nato izrazil željo, da naj se podružnice Ciril-Metodove družbe ožive, da naj tovariši in tovarišice delujejo v njih, ker koristijo šolstvu.

Nadalje se je določilo, da se vrši novembarsko zborovanje v Dobu.

Predlogi: Tovariš Anton Gernek je predlagal sledeče: Vsak šolski voditelj naj sestavi seznam onih staršev, ki ne morejo in onih, ki nočejo kupiti otrokom šolskih knjig. Seznam naj se pošlje krajnemu šolskemu svetu, prepis pa okrajnemu šolskemu svetu. Okrajni šolski svet naj izposluje potom glavarstva pri županstvu, da isti iztirja od staršev potrebno vsoto za knjige.

Sklep. Tovariš predsednik se je h koncu zahvalil vsem ter zaključil zborovanje.

**+ CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** JE ZBORovalo dne 14. oktobra v Celju ob skoraj polnoštevilni udeležbi.

Društvene zadeve. Tovariš predsednik Sivka se uvodoma spominja umrlega tovariša Zopfa. Navzoči se vzdignje s prostorov ter mu zakličejo trikratni »slava«. Tovarišu Gradišniku se je postavil nagrobni spomenik ter se bode izročil njegovi rodbini v oskrbo.

Novi člani se opozarjajo, da poravnajo članarino za leto 1922. pri društvi, kjer so bili včlanjeni v tekočem društvenem letu.

Z uvedbo matičnih listov, ki so se izkazali kot nepraktični, je zavladala pri učitelstvu vobča nezadovoljnost. Društvo poveri odbor, naj stori primerne korake pri merodajnih činiteljih, da se ti matični listi odpravijo ter uvedejo zopet prejšnji imeniki.

Radi ugotovitve članstva za leto 1923. se šolski voditelji naprošajo, da pripravijo do prihodnjega zborovanja (8. decembra) natančen seznam svojega učitelstva.

Poročila in predavanje. Tovariš Sivka, Počotnik in Voglar se nato podali izčrpna in zanimiva poročila o zborovanju Zveze v Mariboru, o pokrajinski skupščini na Bledu in glavni skupščini v Sarajevu. Tovariš ravnatelj Serajnik pa je predaval o temi: »Nekaj pedagoških razmotravanj«. Navzoči so z vsem v velikim zanimanjem sledili znanstvenim izvajanjem našega odličnega strokovnjaka ter z glasnim ploskanjem izrazili svojo zadovoljnost.

Resolucije. Po stvarni utemeljitvi, podprti s točnimi dokazi, je bila na predlog tov. Roša glasno sprejeta sledeča resolucija, naslovljena na UJU poverjeništvu Ljubljana v uvaževanje:

Konstatiramo neskladnost mišljenja glavnega odbora UJU z mišljenjem ljubljanskega poverjeništvu UJU.

Odobravamo mišljenje glavnega odbora UJU, ki je v svojem poročilu na državni skupščini v Sarajevu (objavljenem v Učit. Tov. številka 39) dokazal višino svoje stvarnosti in resnosti dela, ki gre v pravo, da združijo vse jug. učitelstvo v delu za ideje narodne in državne bodočnosti in odločno stojijo na stališču stanovske, strokovne organizacije, vzvišene nad bojimi gesli dnevnih strankarske politike, ker ravno ta v svoji nemoralni ovira konsolidacijo naših prilik.

Stojimo na stališču, da mora organizacija vsrati na strogo stanovskemu temelju, da ne sme poznati med stanom razlikovanja po strankarski pripadnosti, ker mora služiti stanu, katerega pravni položaj je še nezasičen, gmotni položaj obupen. Vemo, da bi vsi oficijelni pogreški zoper čisto stanovsko politiko izzvali brezplodne boje v stanu samem, pa tudi v javnem življenju, kar bi pomenilo tratenje onih sil, ki bi potem odpadle kot minus pri delu za večne vrednote naroda, države in človeštva.

Pozdravljamo z odobravanjem članek »Potrebna nove orijentacije javnega dela« (objavljen v 41. številki Tovariša) in želimo, da bi pripomož k nužno potrebni reformi javnega življenja.

**+ OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO ZA LJUBLJANSKO OKOLICO** je zborovalo dne 7. oktobra 1922. na Vrhniki; zbralo se je vključno izredno slabem vremenu 85 tovariš in tovarišev. Predsednik tov. Janko Žirovnik je pozdravil iskreno tovarišice in tovariše, ter z veseljem konstatiral tako številno udeležbo. Bodril je k skupnemu vsajšnemu delu, v prid in v korist naše mladine, ki naj bude naša bodočnost, naša nada, na kateri podlaga bomo zgradili mogočno, nepremagljivo, našo lepo jugoslovansko državo. — Tovariš Trošt iz D. M. v Polju je referiral o temi: »Vzgoja naše mladine, v narodno-držav-

nem duhu«. Predavanje je bilo prav lepo, polno lepih misli, prežeto čiste domovinske ljubezni, katero naj goji učitelj med narodom in v šoli med mladino. Končal je: »Delajmo za našo državo in dinastijo, da se uresniči naš ideal, »en hlev in en pastir«. Tedaj pa bode zasijala naša domovini zvezda sreče, dvignilo bode žezlo Karadjordjevičev in dopolnil bode vnuh, kar je pričel praded«.

Tovariš Golé iz Šmartna pod Šmarno — goro je referiral o »Delegacijskem zborovanju na Bledu«. Posamezne točke, ki jih je omenjal je tudi »Učiteljski Tovariš«, so bile soglasno sprejete.

Tovariš Urbančič iz Horiula je poročal izčrpno o »Državni skupščini učitelstva v Sarajevu«. Njegove lepe misli in njegovo lepo poročilo je bilo soglasno sprejeto.

Pri slučajnostih so bili stavljeni soglasno sledeči predlogi:

1. Nedeljske maše niso nikakor obligatne za učitelstvo, da bi jih moralo isto nadzorovati. Vendar se sili na nekaterih šolah se učitelstvo k temu, ter ima isto precej nepriliko, UJU naj izposluje pri merodajnih šolskih oblastih, da izdajo v tem smislu takoj striktna navodila.

2. Prosvetne oblasti nagrade cerkveno petje. Vemo, da spada gojitev cerkvenega petja pri obligatnih šolskih mašah v delokrog učitelstva, ako se isto tudi ne nagradi. Če se pa cerkveno petje nagradi, naj se nagradi tudi prosvetno petje, katerega vodi učitelstvo. Nagradi naj se oboje, ali pa nobeno. — V tem smislu naj posreduje UJU.

3. Učiteljicam ženskih ročnih del so pričeli odtrgavati dnevnice, tako, da so jim skrajšali iste a 16 K dnevno, baje iz previdnosti, v času, ko je draginja na višku. Drugim učiteljicam, ki delujejo v istem smislu kot učiteljice ženskih ročnih del na raznih zavodih, se to ni storilo. — Učiteljice ženskih ročnih del se nahajajo v obupnem položaju; iste naj se dovede do popolnega izenačenja dolžnosti in pravic, kakor drugo učitelstvo, kajti le potem jim bode zagotovljen njihovemu stanu primeren življenjski obstanek. UJU naj se zavzame na merodajnem mestu za učiteljice Z. roč. del, posebej za to, da se jim zgoraj navedena socialna krivica takoj popravi.

4. Selitveni stroški. UJU naj izposluje, da se bodo selitveni stroški vsemu učitelstvu v enaki izmeri povračevali.

5. Šteje vojaške službe: Učitelstvu, ki je bilo v letih 1915., 1916., 1917. — do preobrata pri vojakih, naj se vštejejo vsa vojaška leta v službeno dobo.

6. Stanovanja za učitelstvo. UJU naj izposluje pri stanovanjskem uradu, da se oziroma nakazitvi stanovanj v prvi vrsti na učitelstvo in državno uradništvo sploh. V ta namen naj izpremeni, oziroma izpopolni stanovanjski urad svoj poslovnik, tako, da dobi stanovanje prvi tisti, ki se je tudi prvi oglasil.

Po zborovanju se je razvila prav izredno prijetna, nepriljena tovariška zabava.

Navzoče učitelstvo je izrazilo željo, da bi se snidli še večkrat v tako lepi nepriljeni družbi. — Predsednik je napil zaslužnemu tov. g. nadzorniku Rapetu, ki pozna, ki čuti vse težnje učitelstva, ker mu je vedno na strani, kot najboljši, res pravi tovariš.

Tov. Urbančič je v imenu učitelstva nazdravil našemu vrlemu predsedniku tov. Žirovniku, ki zre lahko z veseljem in s ponosom sadove njegovega truda in dela. Osivel je sicer, a v svojem srcu se še čuti vedno mladega, neutrujenega.

Prekmalu smo se morali ločiti, a razšli smo se z željo, da se spet kmalu vidimo v Ljubljani, v začetku februarja. — Tovarišem iz Vrhnike najlepšo zahvalo za prijazen sprejem, nepriljeno lepo zabavo, ter krasno petje.

**+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARI-BORSKI ŠOLSKI OKRAJ** je zborovalo dne 12. oktobra t. l. v Mariboru v mali dvorani Narodnega doma.

1. Poročilo predsednika. Predsednik odvarja zborovanje s pozdravom na nove društvene člane, tov. Rozbada, Lešnika in Jordana ter tov. Medičevo. Obenem izrazi željo, da bi tov. Godec, Črno, Hauptman in Živko, kateri so bili med počitnicami predlagani v stalno upoko-jitev, ostali še nadalje v stiku z nami. — Dalje poroča, da je bilo naše društvo na pokrajinski skupščini na Bledu praviloma zastopano po delegatih, medtem ko ni bilo zastopano na glavni skupščini v Sarajevu, in sicer radi neopravičljivega postopanja pov. UJU,\* ki se je zakasnelo z objavo navodil za pripravo delegatov kakor tudi z izdajanjem izkaznic za znižano vožnjo. — Slednjič omenja nevdžnost sedanjih razmer, s katerimi je prizadeto učitelstvo in šolstvo: skrajno slabo gmotno stanje, odložitve uradniške pragmatike, ukinitve delnega proračuna za prosveto v Sloveniji in s tem vzvazane posledice, za obmejno šolstvo, blatenje učitelstva po izvestnih strankah brez zakonite zaščite itd., ter opozarja na nujnost odpomoči.

2. O pokrajinski skupščini na Bledu je podala tov. Marija Godec obširno poročilo, katero se je vzelo z odobravanjem na znanje.

3. Referat. O srbskem pesništvu. Predaval je tov. A. Skala. V svojem idealom zasnovanem govoru je podal sliko pričetka in razvoja pesništva do sedanje dobe in obenem recital nekatero pesnitve, za kar je žel obče priznanje. Tov. predsednik se mu za krasno predavanje iskreno zahvali.

4. Slučajnosti in predlogi. Tov. nadzornik M. Lichtenwallner poda na podlagi učnih knjig Mihajla Stanovjeviča nekaj smernic za obravnavo narodne zgodovine in zemljepisja ter učitelstvu toplo priporoča omenjene knjige kot učne pripomočke.

Tov. Mohorko predlaga, naj se z ozirom na naš nepovoljni gmotni položaj omejijo zborovanja in naj se obenem neopravičeno odsotnost članov redno kaznuje. Po kratki debati se vredlog sprejme z dodatkom, naj se zborovanja vrše vsak drugi mesec, v slučaju nujnosti pa imej predsednik pooblastilo, sklicati tudi izvanredna zborovanja.

\* Strokovni tajnik je vložil prošnjo za vožnjo že mesec dni prej na inšpektorat v Zagreb. Urgiral je dvakrat in par dni pred skupščino pride uradnik zagrebške direkcije v Ljubljano z neresenim aktom, češ, da se je zalozil in naj se obrnemo na ministrstvo. Nato je napravil strokovni tajnik brzjavno vlogo na ministrstvo, nakar je dobil ugodno rešitev ter takoj razposlal izkaznice. — Vsa navodila smo prejeli iz Nar. Prosvete in kar je prišlo od Gl. Odbora, se je takoj objavilo, zato hvaležno odklanjamo vsako odgovornost v navedenem oziru. — Uredništvo.

**+ RADOVLJSKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo dne 11. t. m. na Jesenicah. Zbralo se je 73 članov vključno zelo neugodni železniški zvezi.

Blagajna: Blagajničarka se pritožuje, da nikakor ne plačajo nekateri člani članarine. Odbor pa bo imel v decembru sejo, na kateri se bo ravnal natančno po društvenih pravilih § 6., toč. c., ki se glasi: »Član preneha biti oni, ki 6 mesecev ni plačal članarine.«

Referat: Predaval je tov. Razingar: »O risanju in osnovni šoli«. Protireferent je bil tov. Ivan Šega.

Delegat: Poročal je o Glavni skupščini UJU tov. Razingar.

Protest: Društvo protestira proti ukinjenju nekaterih budžetnih postojank na polju prosvete. Protest se pošlje na UJU. Poverjeništvu v nadaljnih uradovanjih.

Resolucije: Na UJU. Poverjeništvu se pošljejo sledeče resolucije oziroma predlogi:

a) Izpraznjena definitivna mesta naj se vedno razpisujejo dvakrat na leto in sicer v pomladanskem in jesenskem terminu.

b) Ker je vzpored šolskih proslav izročen na prosto voljo vodstvom šole, se stavi predlog, da se ista vršijo povsod enako in sicer v smislu naših večletnih zahtev.

c) Prosi se, da Učit. Tovariš posebno v slučajih disciplinarnih preiskav in kazenskih premetitev itd. previdno poroča, ko je za vsakega prizadetega to delikatna zadeva.

d) Ponovno se poziva UJU. Poverjeništvu, da stori potrebne korake, da bodo neki naši člani vendar že enkrat prešli železniške legitimacije.

**+ SAVINJSKO UČIT. DRUŠTVO ZA VRANJSKI OKRAJ** je zborovalo 19. t. m. v Braslovcah. Udeležba povoljna. Predsednik pozdravi navzoče in otvori zborovanje. Nato sledi čitanje zadnjega zapisnika, ki se odobri.

Dopisi. Tovariš Petriček iz Zalca se zahvaljuje za častitko k odlikovanju.

Poročila. Tov. predsednik je poročal o seji širjega sveta UJU poverjeništvu Ljubljana v Ljubljani ter o zborovanju UJU, poverjeništvu Ljubljana, na Bledu. Temu je sledilo predavanje tov. predsednika »Zaščita dece in mladine in učitelstva«.

Blagajniško poročilo se je odobrilo.

Predlogi. Na predlog tov. Zotterja se je članarina za l. 1923 primerno zvišala radi zvišanja članarine UJU.

Resolucija. Sprejeta je bila sledeča resolucija: »Poverjeništvu UJU v Ljubljani naj stori takoj najenergičnejše korake pri pokrajinski upravi (oddelek za uk in bogočastje), da se izda na vse izpraševalne komisije za usposob. izpite učit. žen. roč. del v Sloveniji ukaz, da se ne smejo pripuščati k izpitu kandidatinje brez potrebne pedagoške in strokovne izobrazbe t. j. ki imajo vsaj višje deklishe šole in letnega praktičnega tečaja. Osebe z nižjo izobrazbo ne morejo uspešno voditi pouka in so na kvar narodni naobrazbi in ugledu učit. stanu. Na tak način se samo množi nezaposlen proletarijat, ki dostikrat skuša izpodriti starejše izkušene učne moči, zlasti učit. žene, ki pomagajo s svojim zaslužkom nositi težko breme današnje vzgoje otrok«. — Bratska društva se naprošajo, da store enake Slučajnosti. Tov. Dominko je nasvetoval sklepe.

zamenjavo slovenskih mladinskih listov s srbskimi, katerih ima precejšnje število na razpolago. Isti je priporočal, naj se popirne učitelstvo obširnega izvenšolskega delovanja.

**+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA ŠOŠTANJSKI OKRAJ** je zborovalo dne 12. okt. ob pol 11. v Šoštanju. Predsednik pozdravi navzoče predvsem novega člana tov. Porekarija. Nato se prečita zapisnika zadnjega zborovanja in odbo-rove seje ter se odobri.

Poročilo. Poročilo o pokrajinski skupščini na Bledu po tov. Vrečkotu je bilo zelo zanimivo. Razpravljal je večinoma samo o debatah skupščine. — Tov. Stopar pa nam je v kratkih besedah razložil, kako nespametno je, začeti štediti pri prosveti namreč, da se ne nastavljajo nove učne moči (abituriente) in, da se ukinejo vzporednice.

Resolucije. Poverjeništvu UJU se prosi, da dela na to, da se izplačajo vrtnaricam in učiteljicam žen. roč. del dnevnice v isti meri, ker se jim je za mesec okt. odtegnilo. Poverjeništvu UJU v Ljubljani naj z vsi silo izposluje pri višjem šolskem svetu, da se zasedejo vsa izpraznjena učit. mesta na sev. mejl. z učitelji in učiteljicami iz narodno zanesljivih krajev, predvsem iz Ljubljane, kjer kar mrgoli mlajših učiteljev in učiteljic iz bivše Kranjske, ne pa iz krajev obmejnih glavarstev, kakor se je to zgodilo prejšnji teden, ko so vzeli iz Šoštanja, kjer še sedaj cvete nemškutarstvo v polni meri, kar dva učitelja in in nastavili v slovenjgraškem oziroma marenberškem sodnem okraju. Take nemške industrijske kraje smatramo za najmanj tako važne, kot izrecno obmejne kraje, ker so predstraža za meje kraje in zahtevajo najbolj energično narodno zanesljivo učitelstvo.

V krajih, kjer so obrt. nad. trg nad. in kmetijsko nad. šole, se naj nastavi zadostno štev. moških učnih moči, da se pouk vrši na teh šolah nemoteno in le druga mesta naj zasedejo ženske učne moči. Tozadevno je treba upoštevati prošnje šol. odborov od strani šolskih oblastev.

Slučajnosti. Radi premetitve blagajnika, tov. Mrzlu, je prevzela Cilka Trobejva mesto blagajničarke do obnega zbor. Prihodnje zborovanje se vrši začetkom januarja v Velenju. — Tajnica.

**+ LITIJSKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO** JE ZBORovalo 14. t. m. v Litiji.

Poročilo predsednikovo. Po oficijelnem pozdravu 46 navzočih članov, med katerimi ni manjkalo tudi tov. nadzornika J. Bezeljaka, predsednik preide kot delegat na obširno, a stvarno in temeljito poročilo o 2. drž. skupščini v Sarajevu. Poročal je kaipak da tudi o žalostnem dejstvu — črtanju 39 milijonov, ki so bili določeni za razvoj šolstva in prosvete, kar je učitelstvo in z njim vsa napredna inteligenca vzela z ogorčenjem v vednost.

Tajnikovo poročilo je bilo podano o pogledu delovanja od letošnjega obnega zbor., ki se je vršil v februarju t. l. V sled daljših poročilih se ni vprašalo razpečevalcev blokov za »Učit. konvikt«, kakšen uspeh so dosegli do sedaj. Zato se jih tem potom opozarja, naj svoje plemenito delo požrtvovalno nadaljujejo in znesek razprodanih blokov nakažejo našemu blagajniku.

Iz poročila blagajnika je bilo razvidno, da se vedno niso vsi člani zadostili svojih obveznosti glede članarine. Ako se to kmalu ne zgodi, pridemo z imeni odlašalcev na dan!

Zasilne šole. Tovariš Andoljšek nam je podal kaj zanimivo sliko o zasilenem šolstvu in nje-

ga učitelstvu. Izvedeli smo ob tej priliki, da imamo v Sloveniji približno še 23 zasilnih šol.

Resolucije. 1. Vse zasilne šole naj se v čim krajših rokih preurede v redne šole in nameste s popolnoma pravilno absolviranim učitelstvom. 2. Učitelstvu naj se v postavi zajamčene pravice ne kratijo. Zato naj se vsem onim vrnejo funkcijske doklade, ki so jim bile protipostavno ukinjene! 3. Krivico, ki se je izprašanemu in z dekreti nastavljenemu učitelstvu storila s tem, da se jim je brez obvestila in navedbe vzroka plača kratkoma ukinila, je popraviti in pripadajoče zneske takoj nakazati. 4. Učitelstvo z vsi sigurnostjo pričakuje, da bo službene pragmatike deležno v isti meri, kakor ostali javni nameščenci s srednjošolsko maturo. 5. Šolska uprava naj vsaj v prihodnje pravočasno odredi, da bodo vse učne knjige že med počitnicami pri knjigo-tržcih na razpolago in dela z vsi energijo na to, da bodo cene učnih knjig-tudi revnejšim slojem dostopne!

## Naša samoizobrazba.

—s Predavanja univerzitetnega prof. dr. Vebera v Ljubljani. Univ. prof. dr. Veber je v svojem tečaju na realni predaval tudi za učitelstvo: dne 29. oktobra. »O svojih nazorih napram Wundtovi teoriji, da se mora psihologija posluževati le eksperimentov, in o nadaljni, zelo zanimivi temi: V kakem razmerju naj stoji psihologija napram fiziologiji, filozofiji in duhovnim vedam. V sredo, dne 1. novembra razpravlja o temi: Analitična psihologija stoji in mora stati na opazovanju (ozir. samoopazovanju): hkrati hoče odgovorjati na razne ugovore, ki so bili objavljeni svojedobno napram temu njegovemu nazoru. — Učitelstvo opozarjamo na te razprave, ki se vrše redno v realni in s katerimi bo g. dr. Veber nadaljeval. Vabljeni je vse učitelstvo, ki mu je vstop prost.

—s »Šolski voditelj«, referiral na sestanku »Logaškega učit. društva« tov. Hladnik, dne 14. oktobra t. l.

—s »O srbskem pesništvu«, predaval pri »Učit. dr. za mariborski okraj« tov. A. Skala, dne 12. oktobra t. l.

## LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu Sl. F. v D.: Mož ne dobiva doklad za ženo v tem slučaju. Če je dovolen vzrok za vpo-kojitev, dobite pripadajočo pokojnino, ki Vam tudi v nadaljnjem slučaju ostane. Upokojitve se izvrši le na podlagi zdravniškega izpričevala. Pokojninski dokhodi so razvidni iz »Ročnega kataloga 1922/23«, ki ga naročite v Učiteljski tiskarni v »tabeli za odmero pokojnin« in v rubriki »draginska doklada upokojencev«. — Ta »Ročni katalog« bi moral imeti vsak učitelj, ker tam najde vse in je zato izdan.

—lu Odškodnina za vodstvo matične knjige je zadeva krajnega šolskega sveta in pogodbe z njim. Učitelj ni obvezan voditi in pisati teh spisov. Če je krajni šolski svet tako umazan, da Vam odreka dosedanje nagrado, naj piše matico predsednik sam.

—lu Lapajne in »Ferijalni Savez« pride na vrsto, danes vidite, da ni bilo mogoče.

—lu Kri je došlo dopisov šele v torek ni moglo priti v današnje število, ker je bil v sredo praznik.

## PO SLEPU LISTA.

Pevski zbor Moravskih učiteljev ne pride v soboto popoldne, temveč že zjutraj ob 5. uri 21 minut.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Štev. 2364.

## RAZPIS.

V krškem okraju razpisujem sledeče učiteljske službe v stalno nameščenje:

1. Voditeljske službe na trirazrednicah v Trebelnem in Velikem trnu, na dvorazrednicah v Kalu pri St. Janžu in na enorazrednicah v Čadrezah, Črneči vas, Dobovcu in v Zameškem, z naturalnim stanovanjem.

2. Služba za učitelja na osemrazrednici v Mokronogu in na štirirazrednici v Boštanju.

3. Dve službi za učitelje in ena služba za učiteljico na petrazrednici v St. Janžu.

4. Služba za učitelja in za učiteljico na osemrazrednici v Radečah.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati do

dne 28. novembra 1922

po predpisani službeni poti.

Okrajni šolski svet

v Krškem, dne 28./10. 1922.

Predsednik: P. Svetec.

Št. 507.

## RAZPIS NADUČITELJSKE SLUŽBE.

V zmislu odloka višjega šolskega sveta z dne 11. 10. 1922, št. 11837, se razpisuje nadučiteljska služba na šestrazredni osnovni šoli s 3 vzporednicami v Sevnici v stalno namestitev.

Pravilno opremljene prošnje naj se predložijo po predpisani službeni poti najkasneje do

dne 30. novembra 1922

ori podnisanem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet sevnški

v Brežicah, dne 28. oktobra 1922.